

BOG

SKAMMEN (/BOEGER/SKAMMEN- ROMAN)

Af Annie Ernaux (/forfattere/annie-ernaux) (2022)

LÅN PÅ BIBLIOTEKET ([HTTPS://BIBLIOTEK.DK/DA/SEARCH/WORK/?](https://bibliotek.dk/da/search/work/?))

Log ind (/user/login?destination=/boeger/skammen-roman) for at anmelde

SEARCH_BLOCK_FORM=870970-
BASIS%3A134540125&FRAGMENT=CONTENT)

'Skammen' sætter Ernaux' forfatterskab i et større perspektiv ved at vise, hvordan en voldsom hændelse i barndommen bliver en livslang skam.

TAGS:

FAMILIEN (/TAXONOMY/TERM/2968) IDENTITET (/TAXONOMY/TERM/4706)
SAMFUNDSFORHOLD (/TAXONOMY/TERM/9159)

ANMELDELSE

14 okt.22

(/users/lise-
vandborg)

**Af Lise Vandborg (/users/lise-
vandborg)**

Redaktør

Skammen sætter Ernaux' forfatterskab i et større perspektiv ved at vise, hvordan en voldsom hændelse i barndommen bliver en livslang skam, der ligger til grund for alle hendes bøger.

Det var på høje tid, den fremragende franske forfatter Annie Ernaux vandt Nobelprisen i litteratur i år. Ernaux har en helt særlig evne til at kombinere sin personlige historie med en skarp beskrivelse af det klassesamfund, som formede hende.

Ernaux skrev autofiktion, før det blev populært, og hun kaldes meget rammende for "dronningen af autofiktion" i Le Monde. Mens hendes storslåede og generøse hovedværk *Årene* (<https://litteratursiden.dk/boeger/aarene-roman>) er et skarpt portræt af en kvinde og en generation gennem forskellige aldre, zoomer 'Skammen' ind på en enkelt voldsom hændelse i 1952, da hun var knap 12 år: "*Min far ville slå min mor ihjel en søndag i juni først på eftermiddagen*".

Om aftenen åbner forældrene deres cafe, som om intet var sket. Hændelsen blev fortiet i hjemmet, mens pigen altid frygtede, at den skulle gentage sig. Over 40 år senere sætter Ernaux ord på scenen for at forstå den. Indtil da

havde den blot været et billede, næsten ordløs, som hun ikke engang havde skrevet om i sin dagbog, men nu blev den vigtig for fortsat at kunne skrive. Hun indser samtidig, at hun måske ikke var blevet forfatter, hvis hændelsen ikke havde fundet sted. At overvære denne scene blev et syndefald, hvor hun tabte sin uskyld, og skammen forfølger hende mere end noget andet i livet og forbinder den 12-årige pige med den skrivende forfatter: "*Skammen blev for mig en både at være til på*".

Bogen bevæger sig nærmest kalejdoskopisk om skammen, og den blev forbundet med følelsen af "*at nu kan alt ske med dig. Det holder aldrig op, skammen har brug for endnu mere skam*". Det eminente ved Ernaux' kølige, beskrivende og usentimentale stil er, at hun ikke svælger ved de personlige smertepunkter; og netop derfor virker bogen så hjerteskerende.

Skammen over, at drabsforsøget kunne foregå i hendes hjem, bliver en del af en større skam over den socialklasse, som familien tilhørte. Høflighed er den største dyd, bønnen den vigtigste bedrift, og der er das i gården, fælles soveværelse, dåsemad og lussinger: "*Alt ved vores liv blev tegn på skammen*". Stor er skammen den aften, moderen åbner døren for Annie og nogle skolekammerater i en plettet natkjole. Allerede som barn higer hun efter at tilhøre en højere kulturel klasse og går som den eneste i familien på privatskole, og der er mange fine beskrivelser af, hvordan tøj, mad og navnlig sproget er tydelige klassemarkører. Sprog kræver anstrengelse, at man ikke blot vælger det ord, der spontant falder en ind.

Bogen er et stærkt vidnesbyrd og en kritik af klassesamfundet, og den giver forfatterskabet endnu større tyngde. I tilbageblikket erkender Ernaux, at overfald "*forekommer mere hyppigt i familier end jeg havde forestillet mig*", og dermed løfter hun blikket fra det personlige til det universelle samtidig med at sætte fokus på mænds vold mod kvinder. Et emne der ikke er blevet mindre aktuelt siden den franske udgivelse i 1997.

Ernaux imponerer altid med sine refleksioner over tid og erindring, således også i 'Skammen', hvor hun undersøger, hvad der skete den skæbnesvangre søndag, og hvem hun blev efter den dag. Samtidig erkender hun: "*Det er ikke muligt at have en sand erindring om sig selv*", hvilket må være en metakommentar til autofiktionen som genre.

Mens en rød tråd i forfatterskabet er at skildre, hvordan vores erindringsbilleder ofte er bundet til tidsbundne ting som tøj og musik, som forsvinder, har skamfølelsen været der siden den voldsomme scene i barndomshjemmet. Det var endda "*den der fik mig til at skrive*", og romanens blot 120 sider er fyldt med passager om forfatterskabets forbindelse til hændelsen, og derfor er det en kæmpe gevinst for vores forståelse af forfatterskabet, at vi nu 25 år efter udgivelsen endelig kan læse den på dansk. Bogen er flydende oversat af Lilian Munk Rösing og Birte Dahlgreen.